

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ షష్ఠ కాణ్డే ప్రథమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ప్రాచీనవగ్ంశజ్ఞురోతి దేవమనుష్యా దిశో వ్యభజన్త ప్రాచీన్దేవా దక్షిణా పితరః
ప్రతీచీం మనుష్యా ఉదీచీగ్ం రుద్రా యత్ప్రాచీనవగ్ంశజ్ఞురోతి దేవలోకమేవ తద్యజమాన
ఉపావర్తతే పరి శ్రయత్యన్తర్హితో హి దేవలోకో
మనుష్యలోకాఽన్నాస్మాల్లోకాధేన్వతవ్యమివేత్యాహుః కో హి తద్వేద యద్యముష్మిల్లోకేఽస్తి
వా న వేతి దిక్ష్యతీకాశాన్కరో- [౧] త్యుభయోర్లోకయోరభిజిత్త్యై కేశశ్మశ్చ వపతే నఖాని ని
కృన్తతే మృతా వా ఏషా త్వగమేధ్యా యత్కేశశ్మశ్చ మృతామేవ త్వచమమేధ్యామపహత్య
యజ్ఞియో భూత్వా మేధముపైత్యజ్గిరసః సువర్గం లోకం యన్తోఽపున దీక్షాతపసి
ప్రావేశయన్తపున స్నాతి సాక్షాదేవ దీక్షాతపసి అవ రున్ధే తీర్థే స్నాతి తీర్థే హి తే తాం
ప్రావేశయన్తీర్థే స్నాతి [౨] తీర్థమేవ సమానానాం భవత్యపోఽశ్నాత్యన్తరత ఏవ మేధ్యో
భవతి వాససా దీక్షయతి సామ్యం పై క్షౌమన్దేవతయా సోమమేష దేవతాముపైతి యో
దీక్షతే సోమస్య తనూరసి తనువం మే పాహిత్యాహ స్వామేవ దేవతాముపైత్యథో
ఆశిషమేపైతామా శాస్తీఽగ్నీస్తూషాధానం వాయోర్వాతపానం పితృణాం నీవిరోషధీనాం
ప్రఘాతః [౩] ఆదిత్యానాం ప్రాచీనతానో విశ్వేషాం దేవానామోతుర్నక్షత్రాణామతీకాశాస్తద్వా
ఏతధ్సర్వదేవత్యం యద్వాసో యద్వాససా దీక్షయతి సర్వాభిరేవైనం దేవతాభిర్దీక్షయతి
బహిఃప్రాణో పై మనుష్యస్తస్యాఽశనం ప్రాణోఽశ్నాతి సప్రాణ ఏవ దీక్షత ఆశితో భవతి
యావాసేవాఽస్య ప్రాణస్తేన సహ మేధముపైతి ఘృతం దేవానాం మస్తు పితృణాం నిష్పక్వం
మనుష్యాణాం తద్వా [౪] ఏతధ్సర్వదేవత్యం యన్నవనీతం యన్నవనీతేనాఽభ్యజ్క్తే సర్వా
ఏవ దేవతాః ప్రిణాతి ప్రచ్యుతో వా ఏషోఽస్మాల్లోకాదగతో దేవలోకం యో దీక్షితోఽన్తరేవ

నవనీతన్తస్మాన్నవనీతేనాకభ్యజ్ఞేకనులోమం యజుషా వ్యావృత్త్యా ఇన్ద్రో వృత్రమహన్తస్య
 కనీనికా పరాకపతత్తదాఇన్ద్రానమభవద్యదాజ్ఞే చక్షురేవ భ్రాతృవ్యస్య వృజ్ఞే దక్షిణం
 పూర్వమాకజ్ఞే [౫] సవ్యగ్ం హి పూర్వం మనుష్యా ఆఇన్ద్రతే న ని ధావతే నీవ హి
 మనుష్యా ధావన్తే పశ్చ కృత్వ ఆకజ్ఞే పశ్చాక్షరా పజ్ఞిః పాజ్ఞో యజ్ఞో
 యజ్ఞమేవాకవ రున్ధే పరిమితమాకజ్ఞేకపరిమితగ్ం హి మనుష్యా ఆఇన్ద్రతే
 సతూలయాకజ్ఞేకపతూలయా హి మనుష్యా ఆఇన్ద్రతే వ్యావృత్త్యా
 యదపతూలయాకజ్ఞేత వజ్ర ఇవ స్యాధ్నతూలయాకజ్ఞే మిత్రత్వాయే- [౬] న్ద్రో
 వృత్రమహన్తోన్ద్రా ౧ పోక ౧ భ్యమియత తాసాం యస్మేధ్యం యజ్ఞియగ్ం
 సదేవమాసీత్తదపోదక్రామత్తే దర్భా అభవన్ యద్దర్భ పుష్కలైః పవయతి యా ఏవ మేధ్యా
 యజ్ఞియాః సదేవా ఆపస్తాభిరేవైనం పవయతి ద్వాభ్యాం పవయత్యహోరాత్రాభ్యామేవైనం
 పవయతి త్రిభిః పవయతి త్రయ ఇమే లోకా ఏభిరేవైనం లోకైః పవయతి పశ్చభిః [౭]
 పవయతి పశ్చాక్షరా పజ్ఞిః పాజ్ఞో యజ్ఞో యజ్ఞాయేవైనం పవయతి షడ్భిః
 పవయతి షడ్వా ఋతవ ఋతుభిరేవైనం పవయతి సప్తభిః పవయతి సప్త ఛన్దాగ్ంసి
 ఛన్దోభిరేవైనం పవయతి నవభిః పవయతి నవ వై పురుషే ప్రాణాః సప్రాణమేవైనం
 పవయత్యేకవిగ్ంశత్యా పవయతి దశ హస్త్యా అజ్గలయో దశ పద్యా ఆత్తేక్రవిగ్ంశో
 యావాసేవ పురుషస్తమపరివర్గం [౮] పవయతి చిత్పతిస్త్వా పునాత్విత్యాహ మనో వై
 చిత్పతిర్మనస్సైవైనం పవయతి వాక్పతిస్త్వా పునాత్విత్యాహ వాచైవైనం పవయతి దేవస్త్వా
 సవితా పునాత్విత్యాహ సవితృప్రసూత ఏవైనం పవయతి తస్య తే పవిత్రపతే పవిత్రేణ
 యస్మై కం పుసే తచ్ఛకేయమిత్యాహోకశిషమేవైతామా శాస్తే||[౯]

అతీకాశాన్కరోత్యర్వేశయన్తీత్థే స్నాతి ప్రఘాతో మనుష్యాణాన్తద్వా ఆకజ్ఞే మిత్రత్వాయ

పశ్చాభిరపరివర్గమష్టాచత్వారిగ్ంశచ్ఛ||6.1.1||

యావన్తో పై దేవా యజ్ఞాయాకపునత త ఏవాకభవన్ య ఏవం విద్వాన్ యజ్ఞాయ
పునీతే భవత్యేవ బహిః పవయిత్వాకంతః ప్ర పాదయతి మనుష్యలోక ఏవైనం పవయిత్వా
పూతం దేవలోకం ప్ర ణయత్యదీక్షిత ఏకయాకహుత్యేత్యాహుః సువేణ చతస్రో జుహోతి
దీక్షితత్వాయ సుచా పశ్చామీం పశ్చాక్షరా పజ్క్తిః పాజ్క్తి యజ్ఞో యజ్ఞమేవాకవ రున్త
ఆకూత్యై ప్రయుజేగ్నయే [౧౦] స్వాహేత్యాహాకకూత్యా హి పురుషో యజ్ఞమభి
ప్రయుజ్క్తి యజేయేతి మేధాయై మనసేగ్నయే స్వాహేత్యాహ మేధయా హి మనసా
పురుషో యజ్ఞమభిగచ్ఛతి సరస్వత్యై పూష్టేగ్నయే స్వాహేత్యాహ వాగ్నై సరస్వతీ
పుథివీ పూషా వాచైవ పుథివ్యా యజ్ఞం ప్ర యుజ్క్తి ఆపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువ
ఇత్యాహ యా పై వర్ష్యాస్తా [౧౧] ఆపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువో యదేతద్యజుర్న
బ్రూయాద్దివ్యా ఆపోకశాంతా ఇమం లోకమా గచ్ఛేయురాపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువ
ఇత్యాహాకస్మా ఏవైనా లోకాయ శమయతి తస్మాచ్ఛాంతా ఇమం లోకమా గచ్ఛన్తి
ద్యావాపుథివీ ఇత్యాహ ద్యావాపుథివ్యోర్హి యజ్ఞ ఉర్వన్తరిక్షమిత్యాహాకన్తరిక్షే హి యజ్ఞో
బృహస్పతిర్నో హవిషా వృధా- [౧౨] త్విత్యాహ బ్రహ్మ పై దేవానాం
బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవాకస్మై యజ్ఞమవ రున్తే యద్బ్రూయాద్విధేరితి
యజ్ఞస్థాణుమృచ్ఛేద్వృధాత్విత్యాహ యజ్ఞస్థాణుమేవ పరి వృణక్తి ప్రజాపతిర్యజ్ఞమసృజత
సోకస్మాథ్సృష్టః పరాజైథన్ ప్ర యజురన్లీనాత్ప్ర సామ
తమృగుదయచ్ఛద్యద్గుగుదయచ్ఛత్తదౌద్ధ హణస్యౌద్ధ హణత్వమృచా [౧౩] జుహోతి
యజ్ఞస్యోద్యత్యా అనుష్టుప్పన్దసాముదయచ్ఛదిత్యాహుస్తస్మాదనుష్టుభా జుహోతి
యజ్ఞస్యోద్యత్యై ద్వాదశ వాథ్సబన్ధాన్యదయచ్ఛన్నిత్యాహుస్తస్మాద్ద్వాదశభిర్వాథ్సబన్ధవిదో
దీక్షయన్తి సా వా ఏషర్గనుష్టుగ్వాగనుష్టుగ్యదేతయర్చా దీక్షయతి వాచైవైనగ్ం సర్వయా
దీక్షయతి విశ్వే దేవస్య నేతురిత్యాహ సావిత్ర్యేతేన మర్తో వృణీత సఖ్య- [౧౪] మిత్యాహ
పితృదేవత్యేతేన విశ్వే రాయ ఇషుధ్యసీత్యాహ వైశ్వదేవ్యేతేన ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యస

ఇత్యా॑హ పౌ॑ష్ట్యే॑తే॒న సా॒ వా ఏ॒షర్క॑ న॒ర్వదే॑వత్యా॒ యదే॑తయర్చా దీక్ష॑యతి సర్వా॑భిరే॒పైనం॑
దే॒వతా॑భిర్దీక్షయతి సప్తాక్ష॑రం ప్రథ॑మం పద॑మష్టాక్షరాణి త్రీ॑ణి యాని త్రీ॑ణి
తాన్యష్టా॑పుపయన్తి యాని చ॒త్వారి॑ తాన్యష్టా॑ యదష్టాక్ష॑రా తే॒న [౧౫] గాయ॑త్రీ
యదే॑కాదశాక్షరా తే॒న త్రి॑ష్టుగ్యద్ద్వాదశాక్షరా తే॒న జగ॑తీ సా వా ఏ॒షర్క॑ న॒ర్వాణి॑ ఛన్దాగ్ం॑సి
యదే॑తయర్చా దీక్ష॑యతి సర్వే॑భిరే॒పైనం॑ ఛన్దో॑భిర్దీక్షయతి సప్తాక్ష॑రం ప్రథ॑మం పద॑గ్ం
సప్త॑పదా శక్వరీ॑ పశవః శక్వరీ॑ పశూ॑నే॒వాఽవ రు॑న్ధ ఏక॑స్మాదక్షరాదనా॒ప్తం ప్రథ॑మం పదం
తస్మా॑ద్యద్వాచో॒ఽనా॒ప్తం తన్మను॑ష్యా ఉప జీ॑వన్తి పూర్ణ॑యా జుహోతి పూర్ణ॑ ఇవ హి
ప్రజా॑పతిః ప్రజా॑పతే॒రాప్త్యై॑ న్యూనయా జుహోతి న్యూనా॑ద్ధి ప్రజా॑పతిః ప్రజా॑ అసృజత
ప్రజా॑నాగ్ంసృప్త్యై॑||[౧౬]

అగ్నయే॑ తా వృ॑ధాత్వృ॒వా సఖ్య॑స్తే॒న జుహోతి॑ పశ్చదశ చ||6.1.2||

ఋక్సామే॑ వై దే॒వేభ్యో॑ యజ్ఞా॑యాఽతిష్ఠమానే కృ॑ష్ణో రూపం
కృ॒త్వాఽప॑క్రమ్యా॒తిష్ఠతా॑స్తే॒ఽమన్య॑న్త యం వా ఇ॒మే ఉ॑పావర్థన్యతః స ఇ॒దం భ॑విష్యతీతి
తే ఉ॑పాఽమన్త్రయన్త తే అహో॑రాత్రయోర్మహి॒మాన॑మపనిధాయ దే॒వాను॑పావర్తేతామే॒ష వా
ఋ॒చో వర్ణో॑ యచ్ఛుక్లం కృ॑ష్ణాజినస్యై॒ష సా॒మ్నా యత్కృ॑ష్ణమృక్సామయోః శి॒ల్పే స్థ
ఇత్యా॑హర్కా॒నమే॑ ఏ॒వాఽవ రు॑న్ధ ఏ॒ష [౧౭] వా అహ్నో॑ వర్ణో యచ్ఛుక్లం కృ॑ష్ణాజినస్యై॒ష
రాత్రి॑యా యత్కృ॑ష్ణం యదే॒పైన॑యోస్తత్ర న్యక్తం తదే॒వావ రు॑న్ధే కృ॑ష్ణాజినే॒న దీక్ష॑యతి
బ్ర॒హ్మణో॑ వా ఏ॒తద్ద్రా॒పం యత్కృ॑ష్ణాజినం బ్ర॒హ్మణై॒పైనం॑ దీక్షయతీ॒మాం ధి॒యగ్ం
శిక్ష॑మాణస్య దే॒వేత్యా॑హ యథా॒యజు॑రే॒పైతద్గర్భో॑ వా ఏ॒ష యద్దీక్షి॑త ఉల్బం వా॒సః పో॑ర్ణతే
తస్మాద్- [౧౮] గర్భాః ప్రా॑వృతా జాయన్తే న పురా సోమ॑స్య క్రయాదపోర్ద్వి॒త యత్పురా
సోమ॑స్య క్రయాదపోర్ద్వి॒త గర్భాః ప్రజా॑నాం పరాపాతుకాః స్యుః క్రీ॒తే సోమే॑ఽపోర్ణతే
జాయత ఏ॒వ తదథో॑ యథా వసీ॑యాగ్ంసం ప్రత్య॑పోర్ణతే తాద్భుగే॒వ తదజ్గి॑రసః సు॒వర్గం

లో॒కం॑ య॒న్త ఊర్జం॑ వ్య॒భజ॑న్త తతో॒ యద॒త్యశి॑ష్వత తే శ॒రా అ॒భవ॑న్మూర్ధ్నైశ్చ శ॒రా
 య॒చ్ఛర॑మయీ [౧౯] మే॒ఖలా॑ భ॒వత్యూర్జ॑మే॒వాక॑వ రు॒స్థే మ॒ధ్యతః॑ సం న॒హ్యతి॑ మ॒ధ్యత
 ఏ॒వాక॑స్మా ఊర్జం॑ దధాతి తస్మాన్మ॒ధ్యత ఊర్జా॑ భు॒జ్జత ఊర్ధ్వం॑ వై పు॒రుష॑స్య నా॒భ్యై
 మే॒ధ్యమ॑వాచీనమమే॒ధ్యం యన్మ॒ధ్యతః సంన॒హ్యతి మే॒ధ్యం చై॒వాక॑స్యాకమే॒ధ్యం చ
 వ్యా॒వర్త॑యతీన్ద్రో వృ॒త్రాయ॑ వ॒జ్రం ప్రాక॑హరథ్న త్రే॒ధా వ్య॒భవ॑ధ్న్యస్త్రోతీ॒యగ్ం
 రథ॑స్త్రోతీ॒యం యూ॒పస్త్రోతీ॒యం [౨౦] యేక॑న్తఃశ॒రా అశీ॑ర్యన్త తే శ॒రా అ॒భవ॑న్తచ్ఛరాణాగ్ం
 శ॒రత్వం॑ వజ్రో వై శ॒రాః క్షు॒త్థలు॑ వై మ॒నుష్య॑స్య భ్రాతృ॒వ్యో య॒చ్ఛర॑మయీ మే॒ఖలా॑ భ॒వతి
 వజ్రే॒ణైవ సాక్షా॑త్కు॒స్థం భ్రాతృ॑వ్యం మ॒ధ్యతోక॑ప హతే త్రి॒వృద్భ॑వతి త్రి॒వృద్వై
 ప్రా॒ణస్త్రీ॑వృతమే॒వ ప్రా॒ణం మ॒ధ్యతో య॒జమా॑సే దధాతి పృ॒థ్వీ భ॒వతి ర॒జ్జానాం
 వ్యా॒వృత్తి॑ మే॒ఖలయా॑ య॒జమా॑నం దీక్ష॒యతి యోక్త్రే॑ణ పత్నీం మి॒ధున॑త్వా॒య [౨౧]
 యజ్ఞో దక్షి॑ణామ॒భ్యధ్యా॑యతాగ్ం స॒మభ॑వత్తదిన్ద్రోకా॒యథ్సోక॑మ॒న్యత యో వా ఇతో
 జని॑ష్వతే స ఇ॒దం భ॑విష్వతీతి తాం ప్రా॒విశ॑త్తస్యా ఇన్ద్ర ఏ॒వాక॑జాయత సోక॒మన్య॑త యో వై
 మది॑తోక॒పరో జని॑ష్వతే స ఇ॒దం భ॑విష్వతీతి తస్యా అను॒మృశ్య॑ యోని॒మాక॑చ్ఛిన॒థ్నా
 సూ॒తవ॑శాకభ॒వత్తథ్నా॑తవశా॒యై జన్మ [౨౨] తాగ్ం హస్తే॒ న్యవే॑ష్టయత తాం మృ॒గేషు॑
 న్యద॒ధాథ్నా కృ॑ష్ణవి॒షాణాక॑భ॒వదిన్ద్ర॑స్య యోని॒రసి॑ మా మా హిగ్ంసీ॒రితి॑ కృ॑ష్ణవి॒షాణాం ప్ర
 య॒చ్ఛతి స॑యోనిమే॒వ య॒జ్ఞం కరో॑తి స॒యోనిం దక్షి॑ణాగ్ం స॒యోని॑మిన్ద్రగ్ం
 స॒యోని॑త్వా॒య కృ॑ష్యై త్వా సు॒సస్యా॑యా ఇత్యాహ తస్మాదకృ॑ష్ణప॒చ్ఛా ఓష॑ధయః ప॒చ్ఛస్తే
 సు॒పిపు॑లాభ్యస్తోషధీ॒భ్య ఇత్యా॑హ తస్మాదోష॑ధయః ఫ॒లం గృ॑హ్ణన్తి య॒ద్ధస్తే॑న [౨౩]
 కణ్డా॒యేత పా॑మనమ్భాపుకాః ప్ర॒జాః స్యు॑ర్యథ్స్మయేత నగ్నమ్భాపుకాః కృ॑ష్ణవి॒షాణయా॑
 కణ్డా॒యతేక॑పిగృహ్య స్మయతే ప్ర॒జానాం॑ గోపీ॒థాయ॑ న పు॒రా దక్షి॑ణాభ్యో నేతోః
 కృ॑ష్ణవి॒షాణామ॑వ చృతేద్యత్పు॒రా దక్షి॑ణాభ్యో నేతోః కృ॑ష్ణవి॒షాణామ॑వచృతేద్యోనిః ప్ర॒జానాం
 పరా॑పాతుకా న్యాన్వీతాసు దక్షి॑ణాసు చాత్వా॒లే కృ॑ష్ణవి॒షాణాం ప్రా॑స్యతి యోనిర్వై య॒జ్ఞస్య

చా॒త్వా॒లం॑ యో॒నిః కృ॒ష్ణవి॒షా॒ణా యో॒నావే॒వ యో॒నిం దధా॑తి య॒జ్ఞస్య॑ స॒యోని॒త్వాయ॑॥౨౪॥
 రు॒న్ధ ఏ॒ష తస్మా॑చ్ఛ॒రమ॒యీ యూ॒వస్త్రో॑తీ॒యం మిథు॑నత్వాయ జన్మ హస్తే॒నాఽష్టా॑చత్వారి॒గంశ॑చ్ఛ॥6.1.3॥

వా॒గై॒వ దే॒వేభ్యో॑ఽపా॒కృమ॑ద్యజ్ఞయా॒తిష్ఠ॑మా॒నా సా వన॑స్పతీ॒న్ప్రావి॑శథై॒ నషా॑
 వా॒గ్వన॑స్పతి॒షు వద॑తి యా దు॒న్దుభౌ॑ యా తూ॒ణవే॑ యా వీ॒ణాయాం॑ యదీ॒క్షిత॑ద॒ణ్డం
 ప్ర॒యచ్ఛ॑తి వాచ॒మేవా॑వ రు॒న్ధ ఔదు॑మ్బరో భవత్యూర్గా॒వ ఉదు॑మ్బర ఊర్జ॒మేవా॑వ రు॒న్ధే
 ముఖే॑న స॒మితో॑ భవతి ముఖత ఏ॒వా॒స్మా ఊర్జం॑ దధా॑తి తస్మా॒న్ముఖ॑త ఊర్జా భు॒ఇతే॑
 [౨౫] క్రీ॒తే సోమే॑ మైత్రావరు॒ణాయ॑ ద॒ణ్డం ప్ర యచ్ఛ॑తి మైత్రావరు॒ణో హి
 పు॒రస్తా॑దృ॒త్విగ్భ్యో॑ వాచం విభ॒జతి॑ తామృ॒త్విజో॑ యజ॒మాసే॑ ప్రతి ప్తాప॒యన్తి॒ స్వాహా॑
 య॒జ్ఞం మన॑సే॒త్యాహ॑ మనసా హి పు॒రుషో॑ య॒జ్ఞమ॑భిగచ్ఛతి స్వా॒హా
 ద్యా॒వాపృ॑థివీ॒భ్యామి॒త్యాహ॑ ద్యా॒వాపృ॑థివ్యోర్హి య॒జ్ఞః స్వాహో॑రో॒రన్తరి॑క్షాది॒త్యాహో॑ఽన్తరి॒క్షే
 హి య॒జ్ఞః స్వాహా॑ య॒జ్ఞం వాతా॑దారభ ఇ॒త్యాహో॑ఽయం [౨౬] వావ యః పవతే॑ స
 య॒జ్ఞస్తమే॑వ సాక్షాదా రభతే॑ ముష్టి కరో॒తి వాచం॑ యచ్ఛ॑తి య॒జ్ఞస్య॑ ధృ॒త్యా
 అదీ॒క్షిష్టా॑యం బ్రా॒హ్మణ॑ ఇతి త్రి॒రుపా॑గ్శ్వాహ దే॒వేభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ ప్రా॒హ
 త్రి॒రుచ్చై॑రుభ॒యేభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ దే॒వమను॑ష్యేభ్యః ప్రా॒హ న పు॒రా నక్ష॑త్రేభ్యో వాచం వి
 సృ॒జేద్యత్పు॒రా నక్ష॑త్రేభ్యో వాచం విసృ॒జేద్య॑జ్ఞం విచ్ఛి॒న్ద్యా- [౨౭] దుది॑తేషు నక్షత్రేషు వ్రతం
 కృ॒ణుతే॑తి వాచం వి సృ॒జతి॑ య॒జ్ఞవ్ర॑తో వై దీ॒క్షితో॑ య॒జ్ఞమే॒వా॒భి వాచం॑ వి సృ॒జతి॑ యది
 విసృ॒జేద్వైష్ణవీ॑మృచమను బ్రూ॒యాద్య॑జ్ఞో వై విష్ణు॒ర్యజ్ఞే॑నైవ య॒జ్ఞగ్ం స॒ం తనో॑తి దై॒వీం
 ధి॒యం మనా॑మహ ఇ॒త్యాహ॑ య॒జ్ఞమే॑వ తన్మృదయతి సుపారా నో అస॒ద్వశ॑ ఇ॒త్యాహ॑
 వ్యుష్ణి॒మేవా॑వ రు॒న్ధే [౨౮] బ్రహ్మ॑వాదినో వదన్తి హోత॒వ్యం దీక్షిత॑స్య గృ॒హం ౩ ఇ న
 హోత॒వ్యా ౩ మితి॑ హవి॒ర్వై దీక్షితో॑ య॒జ్ఞః హు॒యాద్య॑జమానస్యా॒వదా॑య జుహు॒యాద్య॑న్న
 జుహు॒యాద్య॑జ్ఞపరురన్తరియాద్యే దే॒వా మనో॑జాతా మనో॒యుజ॑ ఇ॒త్యాహ॑ ప్రా॒ణా వై దే॒వా

మ॒నో॒జా॒తా మ॒నో॒యు॒జ॒స్తే॒ష్వే॒వ ప॒రో॒క్షం॑ జా॒హో॒తి తన్నే॑వ హు॒తన్నే॒వాహు॑తగ్గ్ స్వ॒ప॒ంతం॑ వై
 దీ॒క్షిత॑గ్ం రక్షా॒గ్ంసి జి॒ఘా॒గ్ంస॒న్త్యగ్నిః॑ [౨౯] ఖ॒లు వై రక్షో॑హా॒గ్నీ త్వ॑గ్ం సు జా॒గృ॒హి
 వ॒యగ్ం॑ సు మ॒న్ది॒షీమ॑హీ॒త్యాహా॑గ్నిమే॒వాధి॑పాం కృ॒త్వా స్వ॑పి॒తి రక్ష॑సామ॒పహ॑త్యా
 అ॒వ్ర॒త్యమి॑వ వా ఏ॒ష క॒రోతి॑ యో దీ॒క్షితః॑ స్వ॒పితి॑ త్వ॒మగ్నీ॑ వ్ర॒తపా॑ అ॒సీత్యా॑హా॒గ్నిర్వై
 దే॒వానాం॑ వ్ర॒తప॑తిః స ఏ॒వైనం॑ వ్ర॒తమా॑ ల॒మ్భయ॑తి దే॒వ ఆ మ॒ర్త్యేష్వే॑త్యాహ దే॒వో [౩౦]
 హ్యే॒ష స॒న్మర్త్యే॑షు త్వం య॒జ్ఞేష్వే॑ద్య ఇ॒త్యాహై॒తగ్ం హి య॒జ్ఞేష్వే॑డతే॒కప॑ వై
 దీ॒క్షితా॑థ్సు॒షుపు॑ష ఇ॒న్ద్రియం॑ దే॒వతాః॑ క్రా॒మన్తి॑ విశ్వే దే॒వా అభి॑
 మా॒మాక॑వ॒వృ॒త్రన్ని॑త్యాహే॒న్ద్రియే॑ణై॒వైనం॑ దే॒వతా॑భిః సం న॒యతి॑ యదే॒తద్య॑జు॒ర్న
 బ్రూ॒యాద్యా॑వత ఏ॒వ ప॒శూన॑భి దీ॒క్షేత॑ తా॒వన్తో॑స్య ప॒శవః॑ సూ॒ర్యా రా॑స్వే॒య- [౩౧] ధో॒మాక॑
 భూ॒యో భ॒రేత్యా॑హా॒పరి॑మితానే॒వ ప॒శూన॑వ రు॒న్ధే చ॒న్త్రమ॑సి మ॒మ భో॑గా॒య భ॒వేత్యా॑హ
 యథా॑దే॒వత॑మే॒వైనాః॑ పృ॒తి గృ॒హ్లాతి॑ వా॒యపే॑ త్వా వ॒రుణా॑య త్వే॒తి యదే॒వమే॑తా
 నాక॑నుదిశే॒దయథా॑దే॒వతం॑ దక్షి॒ణా గ॑మ॒యేదా॑ దే॒వతా॑భ్యో వృ॒శ్శ్యేత॑ యదే॒వమే॑తా
 అను॑దిశతి యథా॑దే॒వత॑మే॒వ దక్షి॒ణా గ॑మ॒యతి॑ న దే॒వతా॑భ్య ఆ [౩౨] వృ॒శ్శ్యతే॑ దే॒వీరా॑పో
 అపాం॑ న॒పాది॑త్యాహ యద్వో మే॒ధ్యం య॒జ్ఞియ॑గ్ం సదే॒వం తద్వో॑ మాక॒వ క్ర॑మి॒షమి॑తి
 వాపై॑తదా॒హాచ్ఛి॑న్నం త॒న్తుం పృ॑థి॒వ్యా అను॑ గే॒షమి॑త్యాహ సే॒తుమే॑వ కృ॒త్వాత్యే॑తి||[౩౩]
 భు॒క్ష్వతే॑యశ్శే॒న్ద్యాదృ॒న్దేగి॑రాహ దే॒వ ఇ॒యద్దే॒వతా॑భ్య ఆ త్ర॒యస్త్రి॑గ్ంశ॒చ||6.1.4||

దే॒వా వై దే॒వయ॑జనమ॒ధ్యవ॑సాయ ది॒శో న ప్రా॑జాన॒స్తే ౧ న్యో॑క॒న్యము॑పాక॒ధావ॑న్త॒వయా॑ పృ
 జా॒నామ॑ త్వ॒యేతి॑ తే॒దిత్యా॑గ్ం స॒మధ్రి॑యన్త త్వ॒యా పృ జా॒నామే॑తి సా॒బ్రవీ॑ద్వ॒రం వృ॑ణై
 మత్ప్రా॒యణా॑ ఏ॒వ వో॑ య॒జ్ఞా మ॑దు॒దయ॑నా అస॒న్నితి॑ తస్మా॒దాది॑త్యః ప్రా॒యణీ॑యా
 య॒జ్ఞానా॑మాది॒త్య ఉ॒దయ॑నీ॒యః ప॒శ్చ దే॒వతా॑ య॒జతి॑ ప॒శ్చ ది॒శో ది॒శాం పృ॒జ్ఞాత్యా॑ [౩౪]
 అథో ప॒శ్చాక్ష॑రా ప॒జ్కిః పా॒జ్కో య॒జ్ఞో య॒జ్ఞమే॑వాక॒వ రు॒న్ధే పథ్యా॑గ్

స్వ॒స్తి॒మ॒య॒జ॒న్వా॒చీ॒మే॒వ త॒యా ది॒శం ప్రా॒జాన॒న్నగ్ని॒నా దక్షి॒ణా సో॒మే॒న ప్ర॒తీచీ॒గ్ం
 స॒వి॒త్రోదీ॒చీ॒మ॒ది॒త్యోర్ధ్వాం ప॒థ్యాగ్ స్వ॒స్తిం య॒జతి॒ ప్రాచీ॒మే॒వ త॒యా ది॒శం ప్ర॒జానా॒తి
 ప॒థ్యాగ్ స్వ॒స్తిమి॒ష్ట్యాగ్నీ॒షోమౌ య॒జతి చక్షు॒షీ వా ఏ॒తే య॒జ్ఞస్య॒ యదగ్నీ॒షోమౌ
 తా॒భ్యామే॒వా॒ను ప॒శ్య- [31] త్యగ్నీ॒షోమా॒వి॒ష్ట్యా స॒వితారం॒ య॒జతి స॒వితృ॒ప్రసూ॒త
 ఏ॒వా॒ను ప॒శ్యతి స॒వితార॒మి॒ష్ట్యాది॒తిం య॒జతీ॒యం వా అ॒దితి॒రస్యామే॒వ ప్ర॒తిష్ఠా॒యా॒ను
 ప॒శ్యత్యది॒తిమి॒ష్ట్యా మారు॒తీమృ॒చమ॒న్వాహ మ॒రుతో వై దై॒వానాం వి॒శో దే॒వవి॒శం ఖ॒లు వై
 కల్ప॒మానం మ॒నుష్య॒వి॒శమ॒ను కల్ప॒తే య॒న్మారు॒తీమృ॒చమ॒న్వాహ వి॒శాం క్షు॒ప్తైః
 బ్ర॒హ్మ॒వాది॒నో వద॒న్తి ప్ర॒యాజ॒వద॒ననూ॒యాజం ప్రా॒యణీ॒యం కార్య॒మనూ॒యాజ॒వ- [32]
 దప్ర॒యాజ॒ముద॒యనీ॒యమి॒తీమే వై ప్ర॒యాజా అ॒మీ అ॒నూయా॒జాః సైవ సా య॒జ్ఞస్య॒
 స॒న్తతి॒స్తత్తథా న కార్య॒మాత్మా వై ప్ర॒యాజాః ప్ర॒జానూ॒యాజా య॒త్ప్రయా॒జా
 న॒న్తరి॒యాదా॒త్మాన॒మన్తరి॒యాద్యద॒ నూయా॒జాన॒న్తరి॒యాత్ప్ర॒జామ॒న్తరి॒యాద్యతః ఖ॒లు వై
 య॒జ్ఞస్య॒ వి॒తత॒స్య న క్రి॒యతే తద॒ను య॒జ్ఞః పరా భ॒వతి య॒జ్ఞం పరాభ॒వన్తం
 య॒జమా॒నో॒ను [33] పరా భ॒వతి ప్ర॒యాజ॒వదే॒వానూ॒యాజ॒వత్ప్రా॒యణీ॒యం కార్యం
 ప్ర॒యాజ॒వద॒నూయా॒జ॒వదుద॒యనీ॒యన్నా॒కత్మాన॒మన్తరే॒తి న ప్ర॒జాం న య॒జ్ఞః
 పరాభ॒వతి న య॒జమా॒నః ప్రా॒యణీ॒యస్య ని॒ష్కాస ఉద॒యనీ॒యమ॒భి నిర్వ॒పతి సైవ సా
 య॒జ్ఞస్య॒ స॒న్తతి॒ర్యాః ప్రా॒యణీ॒యస్య యా॒జ్యా య॒త్తా ఉద॒యనీ॒యస్య యా॒జ్యాః
 కు॒ర్యాత్ప్ర॒జాముం లో॒కమా రో॒హిత్ప్ర॒మాయు॒కః స్వా॒ధ్యాః ప్రా॒యణీ॒యస్య
 పు॒రో॒ను॒వాక్యాస్తా ఉద॒యనీ॒యస్య యా॒జ్యాః కరో॒త్యస్మిన్నే॒వ లో॒కే ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి॥[34]
 ప్ర॒జ్ఞాత్మే॒ పశ్య॒త్యనూ॒యాజ॒వద్య॒జమా॒నో॒ను పు॒రో॒ను॒వాక్యాస్తా అ॒ష్టా చ॥6.1.5॥

క॒ద్రాశ్చ వై సు॒పర్ణీ చా॒కత్మ॒రూప॒యోర॒పృథ్వి॒తాగ్ం సా క॒ద్రాః
 సు॒పర్ణీ మ॒జయ॒థ్నాబ్ర॒వీత్ప్రతీ॒యస్యామి॒తో ది॒వి సోమ॒స్తమా హ॒ర తే॒నాక॒త్మానం

నిష్క్రీణీష్వేతీయం పై కదూరసౌ సుపర్ణి చన్దాగ్ంసి సౌపర్ణీయాః సాఽబ్రవీదస్మై పై పితరౌ
 పుత్రాన్భిభృతస్తృతీయస్యామితో దివి సోమస్తమా హర తేనాఽఽత్మానం నిష్క్రీణీష్వే- [3౯] తి
 మా కదూరవోచదితి జగత్యుదపతచ్ఛతుర్దశాక్షరా సతీ సాఽప్రాప్య న్యవర్తత తస్యై ద్వే
 అక్షరే అమీయేతాగ్ం సా పశుభిశ్చ దీక్షయా చాఽఽగచ్ఛత్తస్మాజ్జగతీ చన్దసాం పశవ్యతమా
 తస్మాత్పశుమన్తం దీక్షోప నమతి త్రిష్టుగుదపతత్త్రయాదశాక్షరా సతీ సాఽప్రాప్య న్యవర్తత
 తస్యై ద్వే అక్షరే అమీయేతాగ్ం సా దక్షిణాభిశ్చ [౪౦] తపసా చాఽఽగచ్ఛత్తస్మాత్త్రిష్టుభో
 లోకే మాధ్యన్దిసే సవసే దక్షిణా నీయన్త ఏతత్థలు వావ తప ఇత్యాహుర్యః స్వం దదాతీతి
 గాయత్యుదపతచ్ఛతురక్షరా సత్యజయా జ్యోతిషా తమస్యా అజాఽభ్యరున్త తదజాయా
 అజత్వగ్ం సా సోమశ్చాఽహరచ్ఛత్వారి చాఽక్షరాణి సాఽష్టాక్షరా సమపద్యత
 బ్రహ్మవాదినో వదన్తి [౪౧] కస్మాథ్సత్యాద్గాయత్రీ కనిష్ఠా చన్దసాగ్ం సతీ యజ్ఞముఖం
 పరీయాయేతి యదేవాఽదః సోమమాఽహరత్తస్మాద్యజ్ఞముఖం పర్యేత్తస్మాత్తేజస్వినీతమా
 పద్భ్యాం ద్వే సవసే సమగృహ్ణన్ముఖేనైకం యన్ముఖేన సమగృహ్ణత్తదధయత్తస్మాద్ద్వే
 సవసే శుక్రవతీ ప్రాతఃసవనం చ మాధ్యన్దినం చ తస్మాత్స్తృతీయసవన ఋజీషమభి
 షుణ్వన్తి ధీతమివ హి మన్యన్త [౪౨] ఆశిరమవ నయతి సశుక్రత్వాయాఽథో సం
 భరత్యేవైనత్తగ్ం సోమమాప్రియమాణం గన్ధర్వో విశ్వావసుః పర్యముష్ణాథ్స తిస్రో రాత్రీః
 పరిముషితోఽవసత్తస్మాత్తిస్రో రాత్రీః క్రీతః సోమో వసతి తే దేవా అబ్రువన్స్త్రీకామా పై
 గన్ధర్వాః స్త్రియా నిష్క్రీణామేతి తే వాచగ్గ్ స్త్రియమేకహాయనీం కృత్వా తయా
 నిరక్రీణన్థాన రోహిద్రూపం కృత్వా గన్ధర్వేభ్యో- [౪౩] ఽపక్రమ్యాఽతిష్ఠత్తద్రోహితో జన్మ తే
 దేవా అబ్రువన్నప యుష్మదక్రమీన్నాఽస్మానుపావర్తతే వి హ్వయామహ ఇతి బ్రహ్మ గన్ధర్వా
 అవదన్నగాయన్దేవాః సా దేవాన్గాయత ఉపావర్తత తస్మాద్గాయన్తగ్గ్ స్త్రియః కామయన్తే
 కాముకా ఏనగ్గ్ స్త్రియా భవన్తి య ఏవం వేదాఽథో య ఏవం విద్వానపి జన్యేషు భవతి
 తేభ్య ఏవ దదత్యుత యద్బహుతయా [౪౪] భవన్త్యేకహాయన్యా క్రీణాతి వాచైవైనగ్ం

సర్వయా క్రీణాతి తస్మాదేకహాయనా మనుష్యా వాచం
 వదన్త్యకూటయాకర్ణయాకాణయాశ్లోణయాసప్తశఫయా క్రీణాతి సర్వయైవైనం
 క్రీణాతి యచ్ఛేతయా క్రీణీయాద్దుశ్చర్మా యజమానః స్యాద్యత్ప్రప్లయానుస్తరణీ
 స్యాత్ప్రమాయుకో యజమానః స్యాద్యద్ద్విరూపయా వార్తఘ్ని స్యాథ్న
 వాన్యశ్శనీయాత్తం వాన్యో జినీయాదరుణయా పిజ్గాక్ష్యా క్రీణాత్యేతద్వై సోమస్య రూపగ్న్
 స్వయైవైనం దేవతయా క్రీణాతి||[౪౩]

నిష్క్రీణీష్వ దక్షిణాభిశ్చ వదన్తి మన్యస్తే గన్ధర్వభ్యో బహుతయాః పిజ్గాక్ష్యా దశ చ||6.1.6||

తద్ధిరణ్యమభవత్తస్మాదద్భ్యో హిరణ్యం పునన్తి బ్రహ్మవాదినో వదన్తి కస్మాథ్నత్యాదనస్థికేన
 ప్రజాః ప్రవీయన్తేన్యన్వతీర్జాయన్త ఇతి యద్ధిరణ్యం ఘృతేన్వధాయ జుహోతి
 తస్మాదనస్థికేన ప్రజాః ప్ర వీయన్తేన్యన్వతీర్జాయన్త ఏతద్వా అగ్నిః ప్రియం ధామ
 యద్ధృతం తేజో హిరణ్యమియం తే శుక్ర తనూరిదం వర్చ ఇత్యాహ సతేజసమేవైనగ్ం
 సతనుం [౪౬] కరోత్యథో సం భరత్యేవైనం యదబద్ధమవదధ్యాద్గర్భాః ప్రజానాం
 పరాపాతుకాః స్యుర్బద్ధమవ దధాతి గర్భాణాం ధృత్యై నిష్టర్క్యమ్బధ్నాతి ప్రజానాం
 ప్రజననాయ వాగ్వా ఏషా యథోమక్రయణీ జూరసీత్యాహ యద్ధి మనసా జవతే తద్వాచా
 వదతి ధృతా మనసేత్యాహ మనసా హి వాగ్ధృతా జష్టా విష్ణవ ఇత్యాహ [౪౭] యజ్ఞో వై
 విష్ణుర్జజ్ఞాయైవైనాం జష్టాం కరోతి తస్యాస్తే సత్యసవసః ప్రసవ ఇత్యాహ
 సవితృప్రసూతామేవ వాచమవ రున్ధే కాణ్డేకాణ్డే వై క్రియమాణే యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి
 జిఘాగ్ంసస్త్రిష ఖలు వా అక్షోహతః పన్థా యోగ్నిశ్చ సూర్యస్య చ సూర్యస్య
 చక్షురాకరుహమగ్నిరక్షః కనీనికామిత్యాహ య ఏవారక్షోహతః పన్థాస్తగ్ం సమారోహతి
 [౪౮] వాగ్వా ఏషా యథోమక్రయణీ చిదసి మనాన్సీత్యాహ శాస్త్యేవైనామేతత్తస్మాచ్ఛిష్టాః
 ప్రజా జాయన్తే చిదసీత్యాహ యద్ధి మనసా చేతయతే తద్వాచా వదతి మనాన్సీత్యాహ

య॒ద్ధి మ॒నసా॑భి॒గచ్ఛ॑తి త॒త్కరో॑తి ధీ॒రసీ॑త్యాహ య॒ద్ధి మ॒నసా॑ ధ్యా॒యతి తద్వా॑చా [౪౯]
వద॑తి దక్షి॒ణాఽసీ॑త్యాహ దక్షి॒ణా హ్యేషా॑ య॒జ్ఞియా॑ఽసీ॒త్యాహ య॒జ్ఞియా॑మే॒వైనాం॑ కరో॑తి
క్ష॒త్రియా॑ఽసీ॒త్యాహ క్ష॒త్రియా॑ హ్యేషా॑ది॒తిర॑స్యుభ॒యతః॑ శీ॒ర్షి॒త్యాహ యదే॒వాఽది॑త్యః
ప్రా॒యణీ॑యో య॒జ్ఞానా॑మాదిత్య ఉద॒యనీ॑యస్త॒స్మాదే॒వమా॑హ యద॒బద్ధా॑ స్యాద॒యతా॑
స్యాద్య॑త్పది॒బద్ధా॑ఽనుస్త॒రణీ॑ స్యాత్ప్ర॒మాయు॑కో య॒జమా॑నః స్యా- [౫౦] ద్యత్క॒ర్ణగృ॑హీతా
వార్త॑ఘ్ని స్యాథ॒న వా॑న్యశ్శీ॒నీయా॑త్తం వా॒న్యో జి॒నీయా॑న్మిత్ర॒స్త్వా పది॑ బ॒ధ్నాత్వి॒త్యాహ
మిత్రో॑ వై శి॒వో దే॒వానాం॑ తే॒నైవైనాం॑ పది॑ బ॒ధ్నాతి పూ॒షాఽధ్వ॑నః పాత్వి॒త్యాహే॒యం వై
పూ॒షేమా॑మే॒వాఽస్యా అ॒ధిపా॑మకః స॒మష్ట్యా॑ ఇ॒న్త్రయా॑ఽధ్యక్షా॒యేత్యా॑హే॒న్త్రమే॒వాఽస్యా
అధ్య॑క్షం కరో- [౫౧] త్యను త్వా మాతా మ॒న్యతా॑మను పి॒తేత్యా॑హాఽనుమత॒యైవైనయా॑
క్రీ॒ణాతి సా దే॒వి దే॒వమచ్ఛే॑హీత్యాహ దే॒వీ హ్యేషా॑ దే॒వః సోమ॑ ఇ॒న్త్రాయ
సోమ॑మి॒త్యాహే॒న్త్రాయ హి సోమ॑ ఆ॒ప్రియ॑తే యదే॒తద్య॑జుర్న బ్రూ॒యాత్పరా॑చ్ఛే॒వ
సోమ॑క్ర॒యణీ॑యాద్బుద్ధ॒స్త్వాఽఽ వర్త॑యత్వి॒త్యాహ రుద్రో॑ వై క్రూ॒రో [౫౨]
దే॒వానాన్త॑మే॒వాఽస్యై పర॑స్త్వాద్ద॒ధాత్యా॑వృత్త్యై క్రూ॒రమి॒వ వా ఏ॒తత్కరో॑తి యద్బుద్ధ॒స్య
కీ॒ర్తయ॑తి మిత్ర॒స్య పథే॑త్యాహ శా॒న్త్యై వాచా॑ వా ఏ॒ష వి క్రీ॑ణీ॒తే యః సోమ॑క్ర॒యణ్యా స్వ॑స్తి
సోమ॑సఖా పునరే॒హి సహ॑ ర॒య్యేత్యా॑హ వా॒చైవ విక్రీ॒య పునరా॑త్మన్వా॒చం ధ॒త్తే
ఽనుప॑దాసుకాఽస్య వాగ్భ॒వతి య ఏ॒వం వేద॑||[౫౩]

స॒తనుం॑ విష్ణ॒వ ఇ॒త్యాహ స॒మారో॑హతి ధ్యా॒యతి తద్వా॑చా య॒జమా॑నస్సాత్క॒రోతి క్రూ॒తో వేదీ॑||6.1.7||

షట్ప॑దాన్యను నిష్కా॒మతి ష॒డహః॑వాజ్నాఽతి వదత్యుత సం॒వధ్న॑రస్యా॒యఽసే॑ యావత్త్యే॒వ
వాక్తా॑మ॒వ రు॒న్ధే సప్త॑మే పదే జుహోతి సప్తపదా శక్వరీ పశవః శక్వరీ పశూనేవా॒వ రు॒న్ధే
సప్త॑ గ్రా॒మ్యాః పశ॑వః సప్తాఽఽర॒ణ్యాః సప్త॑ ఛన్దాగ్స్యుభ॒యస్యా॑వరుద్ధే॒య వస్వ॑సి
రుద్రాఽసీ॒త్యాహ రూ॒పమే॒వాఽస్యా ఏ॒తన్మ॑హిమా॒నం [౫౪] వ్యాచ॑ష్ఠే బృహ॒స్పతి॑స్త్వా సు॒మ్నీ

ర॒ణ్వ॒త్వి॒త్యా॒హ బ్ర॒హ్మ వై దే॒వా॒నాం బ్ర॒హ్మ॒స్పతి॒ర్బ్ర॒హ్మ॒ణైవా॒స్మై ప॒శూ॒నవ॒ రు॒న్ధే రు॒ద్రో
 వసు॒భిరా చి॒కే॒త్వి॒త్యా॒హో॒ఽఽవృ॒త్త్య పృ॒థి॒వ్యా॒స్త్వా మూ॒ర్ధ్నా జి॒ఘర్మి దే॒వయ॒జన॒ ఇ॒త్యా॒హ
 పృ॒థి॒వ్యా హే॒ష మూ॒ర్ధా యదే॒వయ॒జన॒మి॒డా॒యాః పద॒ ఇ॒త్యా॒హే॒డా॒యై హే॒తత్పదం
 యథో॒మక్ర॒యణై॒ ఘృ॒తవ॒తి స్వా॒హే- [౫౫] త్యా॒హ యదే॒వా॒స్మై పదాద్ధృ॒తమపీ॒డ్యత
 తస్మాదే॒వమా॒హ యద॒ధ్వర్యు॒రన॒గ్నావా॒హుతిం జ॒హు॒యాద॒న్ధో॒ఽధ్వ॒ర్యుః స్వా॒ద్రక్షాగ్ం॑సి
 య॒జ్ఞగ్ం హ॒న్యూర్హి॒రణ్య॒ముపా॒స్య జ॒హోత్య॒గ్నివ॒త్యేవ జ॒హోతి నాన్ధో॒ఽధ్వ॒ర్యుర్భవ॒తి న
 య॒జ్ఞగ్ం రక్షాగ్ం॑సి ఘ్ను॒న్తి కాణ్డే॒కాణ్డే వై క్రి॒యమా॒ణే య॒జ్ఞగ్ం రక్షాగ్ం॑సి జి॒ఘాగ్ం॑సన్తి
 పరి॒లిఖి॒తగ్ం రక్షః పరి॒లిఖి॒తా అరా॒తయ॒ ఇ॒త్యా॒హ రక్ష॒సామ॒పహ॒త్యా [౫౬] ఇద॒మహగ్ం
 రక్ష॒సో గ్రి॒వా అపి కృ॒న్తామి యో॒ఽస్మాన్దే॒వ్విష్టి॒యం చ వ॒యం ద్వి॒ష్టు ఇ॒త్యా॒హ ద్వో వావ
 పు॒రుషౌ యం చై॒వ ద్వే॒ష్టి య॒శ్చై॒నం ద్వే॒ష్టి తయోరే॒వా॒నన్త॒రాయం గ్రి॒వాః కృ॒న్తతి ప॒శవో
 వై సోమ॒క్రయ॒ణై పదం యావ॒ త్తూ॒తగ్ం సం వప॒తి ప॒శూసే॒వా॒వ రు॒న్ధే॒స్మై రాయ
 ఇతి సం వప॒త్యాత్మాన॑మే॒వాధ్వ॑ఽ॒ర్యుః [౫౭] ప॒శుభ్యో నా॒న్తరే॒తి త్వే రాయ ఇతి
 య॒జమా॒నాయ పు॒ య॒చ్ఛతి య॒జమా॒న ఏ॒వ ర॒యిం దధా॒తి తోతే॒ రాయ ఇతి పత్ని॒యా
 అర్థో వా ఏ॒ష ఆత్మ॒నో య॒త్పత్నీ॒ యథా గృ॒హేషు ని ధ॒త్తే తాదృగే॒వ తత్త్వ॑ష్టి॒మతీ తే
 సపే॒యేత్యా॒హ త్వష్టా వై ప॒శూనాం మి॒థునా॒నాగ్ం రూ॒పకృ॒ద్రూప॑మే॒వ ప॒శుషు దధా॒త్యస్మై
 వై లో॒కాయ గా॒ర్హప॒త్య ఆ ధీ॒యతే॒ఽముష్మా ఆహ॑వనీ॒యో యద్గా॒ర్హప॒త్య
 ఉప॑వపే॒దస్మి॒లోకే ప॒శుమా॒న్ధాన్యద్య॑దాహ॑వనీ॒యే ఽముష్మి॑లో॒కే
 ప॒శుమా॒న్ధాన్యదు॒భయోరు॑ప వప॒త్యభ॑యోరే॒వైనం లో॒కయాః ప॒శుమ॒న్తం కరో॑తి||[౫౮]
 మహి॒మానగ్ం స్వా॒హో॒ఽపహ॒త్యా అధ్వ॑ర్యుర్ధే॒యతే చతు॑ర్వి॒గ్ంశతి॑శ్శ||6.1.8||

బ్ర॒హ్మవా॒దిన్ వద॒న్తి వి॒చి॒త్యః సో॒మా ౩ న వి॒చి॒త్యా ౩ ఇతి సో॒మో వా ఓ॒షధీ॒నాగ్ం రా॒జా
 తస్మి॒న్యదా॑ప॒న్నం గృ॒సిత॑మే॒వాస్య తద్య॑ద్వి॒చిను॒యాద్య॑థా॒ఽఽస్యాద్గృ॒సితం నిష్ఠి॑దతి తాదృగే॒వ

తద్యన్తు విచినుయాద్యథాక్షన్నాపన్నం విధావతి తాదృగేవ తత్క్ష్మధుకోధ్వర్యః
 స్యాత్క్ష్మధుకో యజమానః సోమవిక్రయిన్థోమగ్ం శోధయేత్యేవ బ్రూయాద్యదీతరం [౫౯]
 యదీతరముభయేనైవ సోమవిక్రయిణమర్పయతి తస్మాథ్సోమవిక్రయీ క్షోధుకోరుణో హ
 స్మాకహౌపవేశిః సోమక్రయణ ఏవాహస్తృతీయసవనమవ రున్ధ ఇతి పశూనాం
 చర్మన్మిమీతే పశూనేవావ రున్ధే పశవో హి తృతీయగ్ం సవనం యం కామయేతాపశుః
 స్యాదిత్యృక్షతస్తస్య మిమీతర్క్ష్మం వా అపశవ్యమపశురేవ భవతి యజ్ఞామయేత
 పశుమాన్ధాన్య- [౬౦] దితి లోమతస్తస్య మిమీతైతద్వై పశూనాగ్ం రూపగ్ం
 రూపేణైవాకస్మై పశూనవ రున్ధే పశుమానేవ భవత్యపామస్తే క్రీణాతి సరసమేవైనం
 క్రీణాత్యమాత్యోకసీత్యాహమైవైనం కురుతే శుక్రస్తే గ్రహ ఇత్యాహ శుక్రో హ్యస్య
 గ్రహోకనసాకచ్చ యాతి మహిమానమేవాకస్మాకచ్చ యాత్యనసా- [౬౧] కచ్చ యాతి
 తస్మాదనోవాహ్యగ్ం సమే జీవనం యత్ర ఖలు వా ఏతగ్ం శీర్షా హరన్తి
 తస్మాచ్ఛీర్షహార్యం గిరౌ జీవనమభి త్యం దేవగ్ం సవితారమిత్యతిచ్చన్దసర్పా
 మిమీతేకతిచ్చన్దా పై సర్వాణి చన్దాగ్ంసి సర్వేభిరేవైనం చన్దేభిర్మిమీతే వర్షృ వా ఏషా
 చన్దసాం యదతిచ్చన్దా యదతిచ్చన్దసర్పా మిమీతే వర్షైవైనగ్ం సమానానాం
 కరోత్యకయైకయోధ్వగ్ం [౬౨] మిమీతేకయాతయామ్నియాయాతయామ్నియైవైనం మిమీతే
 తస్మాన్నానావీర్యా అజ్గలయః సర్వాస్వజ్గుష్ఠముప ని గృహ్ణాతి
 తస్మాథ్సమావద్వీర్యోకన్యాభిరజ్గలిభిస్తస్మాథ్సర్వా అను సం చరతి యథ్సహ సర్వాభిర్మిమీత
 సగ్గ్శిష్టా అజ్గలయౌ జాయేరస్నేకయైకయోధ్వగ్ం మిమీతే తస్మాద్విభక్తా జాయన్తే పశ్చ
 కృత్వో యజుషా మిమీతే పశ్చాక్షరా పజ్క్తిః పాజ్క్తి యజ్ఞో యజ్ఞమేవాకవ రున్ధే పశ్చ
 కృత్వస్తూష్ణిం [౬౩] దశ సం పద్యన్తే దశాక్షరా విరాడన్తం విరాడ్విరాజైవాకన్నాద్యమవ రున్ధే
 యద్యజుషా మిమీతే భూతమేవాకవ రున్ధే యత్తూష్ణిం భవిష్యద్యద్వై తావానేవ సోమః
 స్యాద్యావన్తం మిమీతే యజమానస్యైవ స్యాన్నాకపి సదస్యానాం ప్రజాభ్యస్తేవ్త్యప

స॒మూ॒హతి॑ స॒దస్యా॑నే॒కవా॒న్వాభ॑జతి॒ వాస॑సో॒ప న॒హ్యతి॑ స॒ర్వదే॑వ॒త్యం॑ వై [౬౪] వా॒సః
స॒ర్వాభి॑రే॒వైనం॑ దే॒వతా॑భిః స॒మర్థ॑యతి ప॒శవో॑ వై సో॒మః ప్రా॒ణాయ॑ త్వే॒త్యుప॑ న॒హ్యతి॑
ప్రా॒ణమే॒వ ప॒శుషు॑ ద॒ధాతి॑ వ్యా॒నాయ॑ త్వే॒త్యను॑ శృ॒న్థతి॑ వ్యా॒నమే॒వ ప॒శుషు॑ ద॒ధాతి॑
తస్మా॑ద్స్వ॒పంతం॑ ప్రా॒ణా న జ॑హతి॥[౬౫]
ఇ॒తరం॑ ప॒శుమా॑న్ధ్యాన్యధ్యత్స॒నసో॑ధ్స॒ర్గన్త॑ష్టిగ్ం స॒ర్వదే॑వ॒త్యం॑ వై త్రయ॑స్త్రిగ్ంశ॒చ్ఛ||6.1.9||

యత్క్ర॑లయా తే శ॒ఫేన॑ తే క్రీ॒ణానీ॑తి ప॒ణేతా॑గో॒అర్హ్మగ్ం॑ సో॒మం కు॒ర్యాదగో॑అర్హ్మం
యజ॑మా॒నమగో॑అర్హ్మమధ్వ॒ర్యుం గో॑స్తు మ॒హిమా॑నన్నా॒వ తిరే॑ద్గ॒వా తే క్రీ॒ణానీ॑త్యే॒వ
బ్రూ॑యాద్గో॒అర్హ్మమే॒వ సో॒మం క॒రోతి॑ గో॒అర్హ్మం॑ యజ॑మా॒నం గో॑అర్హ్మమధ్వ॒ర్యుం న
గో॒ర్మహి॑మా॒నమ॒వ తిర॑త్యజయా క్రీ॒ణాతి॑ స॒తప॑సమే॒వైనం॑ క్రీ॒ణాతి॑ హి॒రణ్యే॑న క్రీ॒ణాతి॑
స॒శుక్ర॑మే॒వై- [౬౬] నం క్రీ॒ణాతి॑ ధే॒న్వా క్రీ॒ణాతి॑ సా॒శిర॑మే॒వైనం॑ క్రీ॒ణాత్యు॑షభే॒ణ క్రీ॒ణాతి॑
సే॒న్త్రమే॒వైనం॑ క్రీ॒ణాత్య॑నడు॒హో క్రీ॒ణాతి॑ వహ్ని॒ర్వా అ॒నడ్వా॑న్వహ్ని॒నైవ వహ్ని॑ యజ్ఞ॒స్య
క్రీ॒ణాతి॑ మి॒థునా॑భ్యాం క్రీ॒ణాతి॑ మి॒థున॑స్యా॒వరు॑ద్ధై॒ వాస॑సా క్రీ॒ణాతి॑ స॒ర్వదే॑వ॒త్యం॑ వై
వా॒సః స॒ర్వాభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ దే॒వతా॑భ్యః క్రీ॒ణాతి॑ దశ॒ సం ప॑ద్యస్తే దశాక్ష॒రా వి॒రాడ॑న్తం
వి॒రాడ్వి॒రాజై॒వాక॑న్నాద్యమ॒వ రు॑న్ధే [౬౭] తప॑సస్త॒నూర॑సి ప్ర॒జాప॑తే॒ర్వర్ణ ఇ॒త్యాహ॑ ప॒శుభ్య॑
ఏ॒వ తద॑ధ్వ॒ర్యుర్ని హ్ను॑త ఆత్మ॒నోక॑నావ్రస్కాయ గచ్ఛ॒తి శ్రి॒యం ప్ర॑ ప॒శూనా॑ప్నోతి య
ఏ॒వం వేద॑ శుక్రం తే శుక్రే॒ణ క్రీ॒ణామీ॑త్యాహ యథా॒యజు॑రే॒వైతద్దే॒వా వై యే॒న హి॒రణ్యే॑న
సో॒మమక్రీ॑ణన్తదభీ॒షహో॑ పు॒నరా॑కదదత కో హి తే॒జసా॑ వి క్రీ॒ష్వత ఇ॒తి యే॒న హి॒రణ్యే॑న [౬౮]
సో॒మం క్రీ॒ణీయా॑త్తదభీ॒షహో॑ పు॒నరా॑ దదీత తే॒జ ఏ॒వాక॑త్మన్ధ॒త్తేక॑స్మై జ్యోతిః
సో॒మవి॒క్రయి॑ణి తమ ఇ॒త్యాహ॑ జ్యోతి॒రేవ॑ యజ॑మా॒నే దధా॑తి తమసా
సో॒మవి॒క్రయి॑ణమర్పయతి యదనుపగ్ర॒థ్య హ॒న్యాద్ధన్త॑శూకాస్తాగ్ం స॒మాగ్ం స॒ర్వాః
స్మృ॑రిదమహగ్ం స॒ర్పాణాం॑ దన్తశూకా॒నాం గ్రీ॒వా ఉప॑ గ్ర॒థ్నామీ॑త్యాహో॒కదన్త॑శూకాస్తాగ్ం

స॒మాగ్ం స॒ర్వా భ॒వన్తి త॒మసా సోమ॑విక్ర॒యిణం॑ వి॒ద్యతి॑ స్వా॒న [౬౯] భ్రాజే॑త్యాహైతే వా
అ॒ముష్మి॑లోకే సోమ॑మరక్ష॒స్తేభ్యోఽధి॑ సోమ॑మా॒హరన్ యదే॑తేభ్యః
సోమ॑క్ర॒యణా॑న్నానుదిశేదక్రీ॒తోఽస్య॑ సోమః॑ స్యా॒న్నాస్యై॑తే॒కముష్మి॑లోకే సోమ॑గ్ం
రక్షే॒యుర్యదే॑తేభ్యః సోమ॑క్ర॒యణా॑ననుదిశతి క్రీ॒తోఽస్య॑ సోమో॑ భవత్యే॒తేస్యా॑ముష్మి॒లోకే
సోమ॑గ్ం రక్ష॒న్తి॥[౭౦]

సశుక్ర॑మే॒వ రు॒న్ధ ఇతి॑ యే॒న హి॑రణ్య॒విన స్వా॒న చతు॑శ్చత్వారిగ్ంశచ్చ॥6.1.10॥

వారు॑ణో వై క్రీ॒తః సోమ॑ ఉప॒నద్ధో మి॒త్రో న ఏ॒హి సు॑మిత్ర॒ధా ఇ॒త్యాహ॑ శా॒న్త్యా
ఇ॒న్త్రస్యో॑రు॒మా వి॒శ దక్షి॑ణమి॒త్యాహ॑ దే॒వా వై యగ్ం॑ సోమ॑మక్రీ॒ణన్తమి॑న్త్రస్యో॒రో దక్షి॑ణ
ఆ॒సాద॑యస్తేష ఖ॒లు వా ఏ॒తర్హి॑న్త్రో యో యజ॑తే తస్మాదే॒వమా॑హోదాయుషా
స్వా॒యుషే॑త్యాహ దే॒వతా॑ ఏ॒వాన్వార॑భ్యేత్- [౭౦]
తి॒ష్ఠత్యు॑ర్వన్తరిక్షమన్విహి॒త్యాహా॑న్తరిక్షదే॒వత్యో ౨ హ్యే॒తర్హి సోమో॑ది॒త్యాః
సదో॑ఽస్యది॒త్యాః సద॑ ఆ సీదే॒త్యాహ॑ యథా॒యజు॑రే॒వైతద్వి॑ వా ఏ॒నమే॑తదర్థ॒యతి॑
యద్వారు॑ణగ్ం స॒న్తం మై॒త్రం క॒రోతి॑ వారు॒ణ్యర్పా॑న్ సాద॒యతి॑ స్వ॒యైవై॒నం దే॒వతయా॑
సమ॑ర్థయతి వాస॒సా ప॒ర్యాన॑హ్యతి సర్వదే॒వత్యం॑ వై వా॒సః సర్వా॑భిరే॒వై- [౭౧] నం దే॒వతా॑భిః
సమ॑ర్థయత్యథో రక్ష॒సామప॑హత్యై వసే॒షు వ్యన్త॑రిక్షం తతా॒నేత్యా॑హ వసే॒షు హి వ్యన్త॑రిక్షం
తతా॑న వాజమర్వ॒ధ్నివ్యా॑హ వాజగ్గ్ హ్యర్వ॒ధ్ను ప॒యో అఘ్ని॑యాస్వీత్యాహ ప॒యో
హ్యఘ్ని॑యాసు హృ॒ధ్ను క్ర॒తుమి॑త్యాహ హృ॒ధ్ను హి క్ర॒తుం వరు॑ణో వి॒క్ష్యగ్ని॑మి॒త్యాహ॑
వరు॑ణో హి వి॒క్ష్యగ్నిం ది॒వి సూ॒ర్య- [౭౩] మి॒త్యాహ ది॒వి హి సూ॒ర్యగ్ం సోమ॑మద్రావి॒త్యాహ॑
గ్రా॒వాణో వా అద్ర॑యస్తేషు వా ఏ॒ష సోమం॑ దధాతి యో యజ॑తే తస్మాదే॒వమా॑హోదు త్యం
జాత॑వేదసమితి సౌర్యర్పా కృ॒ష్ణాజి॒నం ప్ర॒త్యాన॑హ్యతి రక్ష॒సామప॑హత్యా ఉ॒స్రావే॑తం
ధూర్షా॑హావి॒త్యాహ॑ యథా॒యజు॑రే॒వైతత్ప్ర చ్యవ॑స్వ భువస్ప॒త ఇ॒త్యాహ॑ భూతానాగ్ హ్యే-

[౭౪] ష పతిర్విశ్వాన్యభి ధామానీత్యాహ విశ్వాని హ్యే ౨ షోఽభి ధామాని ప్రచ్యవతే మా త్వా
 పరిపరీ విదదిత్యాహ యదేవాదః సోమమాప్రియమాణఙ్గన్ధర్వో విశ్వావసుః
 పర్యముష్ణాత్తస్మాదేవమాహోఽపరిమోషాయ యజమానస్య స్వస్త్వయన్యసీత్యాహ
 యజమానస్యైవైష యజ్ఞస్యాఽన్వారమ్భాఽనవచ్ఛిత్త్యై వరుణో వా ఏష
 యజమానమభ్యైతి యత్ [౭౫] క్రితః సోమ ఉపనద్ధో నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షస
 ఇత్యాహ శాన్త్యా ఆ సోమం వహన్త్యగ్నినా ప్రతి తిష్ఠతే తౌ సమ్భవన్తౌ యజమానమభి
 సమ్భవతః పురా ఖిలు వావైష మేధాయాఽఽత్మానమారభ్య చరతి యో దీక్షితో
 యదగ్నిషోమీయం పశుమాలభత ఆత్మనిష్క్రయణ ఏవాఽస్య స తస్మాత్తస్య నాఽఽశ్యం
 పురుషనిష్క్రయణ ఇవ హ్యథో ఖల్వాహురగ్నిషోమాభ్యాం వా ఇన్ద్రో వృత్రమహన్నితి
 యదగ్నిషోమీయం పశుమాలభతే వార్తఘ్న ఏవాఽస్య స తస్మాద్వాశ్యం వారుణ్యర్చా పరి
 చరతి స్వయైవైనం దేవతయా పరి చరతి||[౭౬]

అన్వారభ్యోధ్వర్వాభిరేవ సూర్యం భూతానాగ్ం హ్యేతి యదాహుస్సప్తవిగ్ంశతిశ్చ||6.1.11||

ప్రాచీనవగ్ంశంయావన్త ఋఖ్సమో వాగ్వే దేవేభ్యో దేవా వై దేవయజుషనఙ్కద్యూశ్చ తద్విరణ్యగ్ం షట్పదాని బ్రహ్మవాదినో
 విచిత్రే యత్కలయా తే వారుణో వై క్రితసోమ ఏకాదశ||11||

ప్రాచీనవఘ్ంశంగ్ స్వాహేత్యాహ యోఽన్తశ్శరా హ్యేష సన్తపసా చ యత్కర్ణగ్హితేతి లోమతో వారుణష్షట్ధ్వన్తతిః||౭౬||

ప్రాచీనవగ్ంశం పరి చరతి||

||హరిః ఓమ్||

||శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు||

||ఇతి షష్ఠ కాణ్డే ప్రథమః ప్రశ్నః||